

Jogi rovat
Világunk és Elveink I.

A címadás, főleg, ha hosszasan óhajtunk vele foglalkozni, magyarázatra szorul. Kezdjük a bevezetést onnan, ahol e cikk írójának kevés keresnivalója van. Egy évvel ezelőtt mind többünk előtt vált világossá, hogy válság söpör végig országon-világon. Bőrünkön, pénztárcánkon mindannyian éreztük. A válság okaira mindenki a saját módján és eszközeivel kereste magyarázatát. A magyarázat természetesen sokrétű, szinte bárholnan megközelíthető. A válságért – sokak szerint – felel a nemzetközi bank- és pénzügyi rendszer. Bizonyosan oka továbbá országunk válságnak való kitettségének az, hogy gazdaságilag gyenge lábakon állunk, mind állami, mind családi szinten eladósodtunk, ezért kiszolgáltatottak vagyunk. Kiadásaink eltúlzottak, költségeink (költségvetésünk) szerkezete reformra szorul. Reform pedig nincs, összefogás nincs, marakodás van. Ezekről a tényezőkről, okokról és okozatokról már sokat olvashattunk.

Most, hogy cikkem valódi tárgyához érjek, nekem tovább kell hatolnom. Hol lehet a mélyebb oka a válságnak. És egyáltalán mit nevezhetünk válságnak?! Talán nem is csak a pénzügyi rendszerben, talán nem is első sorban költségeinkben, eladósodásunkban kereshető az ok, legalábbis az elsődleges ok! Feltehetjük a kérdést, hogy milyen elvek vezetnek a modern nyugati civilizációhoz tartozó embereket! Valóban megvannak-e bennünk azok az emelkedett elvek, melyek kiegyensúlyozott és boldog életet nyújtanak? Hol vannak a legnemesebb emberi erények, a becsületesség, tisztesség, hűség, a jóakarát, a békevág, a mértékletesség? És ugyanezen erények üzleti megfelelői, a szorgalom, a hosszú távú és üzletfeleink érdekeit is figyelembe vevő tisztességes hozzáállás, a szabályok tisztelete, az üzleti erkölcs? Csak néhány kérdés: tiszteljük-e önmagunkat és a másikat? Elfogadjuk-e önmagunkat, úgy, ahogy vagyunk, felismerjük-e szépségünket és tudunk-e barátként, társként tekinteni saját hibáinkra, esendőségünkre? Elfogadjuk-e ugyanígy a másikat? Őszinték vagyunk-e magunkhoz – magunkban? Segítjük-e a másikat életében, küzdelmeiben? Érezzük is, tudjuk is, hogy baj van a modern, civilizált emberrel. Igen, részben rossz elvek vezetnek, megromlott világ vesz minket körül. Tudjuk, hogy a modern nyugati civilizáció keresztény kulturális alapjai hiányoznak közösségeinkből, társadalmunkból, gazdaságunkból. Csak egy figyelemre méltó gondolkodó – rövid és élvezetes – művére utalok: Erich Fromm: Birtokolni vagy létezni c. munkájában jól megragadja a két hozzáállás közötti különbséget. A szerző könyve elején a költészetből hoz két kifejező példát. A 19. századi angol költő, Tennyson így ír: „Virág a falrepedésben, / gyökerestül kitéplek én - / kis virág, a kezemben tartalak, / és ha meg tudnám érteni, hogy mi vagy, / gyökerestül-mindenestül, egészen: / Istent meg az embert is érteném.” (Várady Szabolcs fordítása). A 17. századi japán költő így ír: „Jobban megnézem - / *Nazuna* virággal ott / A sövény alján!” (Basó, fordító ismeretlen). A két költő – akik sétájuk során egyaránt egy virágot pillantanak meg – hozzáállása jól példázza a két kultúra különbségét: a modern nyugati civilizáció akár a megértéshez, akár az élvezethez birtokolni akarja tárgyát – ezzel pusztulását is okozva. A buddhizmust követő Basó a meglátott, észrevett kis virágot szívében örömmel és hálával csupán szemléli, a szemlélődésben egyé válik vele, miközben élni, nyílni hagyja. Hogy a modern nyugati civilizációban a kielégíthetetlen birtoklási vágy mihez vezet, azt mi is látjuk: erről szólnak reklámjaink, kimeríthetetlen fogyasztási kultúránk, a megszerzés-eldobás-új dolog megszerzésének örök körforgása. Hogy a birtoklási vágy és annak folytonos kielégítése milyen eredményhez is vezet, hogy milyen hatalmak működnek világunkban, azt az érdeklődő olvasók megismerhetik egy másik jelentős műből (melyet a

kritikus szemléletű olvasók számára ajánlok), David C. Korten: Tőkés társaságok világalma (Kapu kiadó, Budapest, 2006.)

A jogról mint társadalmi jelenségről fontos gondolkodók azt mondják, hogy a hatalmasok és az elit kiszolgálója, a fennálló rend és hatalmi struktúra rögzítője. Valóban így van, ugyanakkor van a jognak olyan része is, mely nemes tanítója a népeknek, mely a szépséget és kiegyensúlyozottságot, az igazságot és igazságosságot, a békét a maga sajátos eszközeivel szolgálja. Majd minden törvény célja valamely társadalmi jó elérése. A gyakorlati megvalósulás azonban már más kérdés. Itt és most csak a polgári jog egyes szabályait szeretnénk a kedves Olvasó elé tární bizonyítandó azt, hogy a nagy törvények a világot, a népeket és az embert tanítani születtek, a jót hirdetik és tűzik követendő szabályként az ember elé. E bevezető cikk folytatásaiban a polgári jog iránymutató eszméit, azaz alapelveit vizsgáljuk meg azzal, hogy az egyes alapelvek mellett mindig megmutatjuk, hogy a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága ítélezésében ezek az alapelvek hogyan jelennek meg. Kérem a kedves Olvasót, hogy tartson velem!

dr. Wertán Balázs ügyvéd, Pomáz

iroda címe: Huszár u. 17.

www.wertan.hu T: 525-455; 30/6196-496